

Педро ОРГАМБІДЕ

ЗРАДЖЕНИЙ ЧОЛОВІК

Гуалтеріо (або Уолтер Рід, автор фотороманів) давно підозрював, що дружина зраджує його. Живлячись ревнощами, його підозра росла і міцніла день у день. І зрештою перетворилася на страшну потвору. Щоправда, Гуалтеріо не мав жодного доказу жінчіної невірності. Його дружина залишалася такою ж ніжною і турботливою, як і в перші місяці їхнього шлюбу. Більше того: тепер вона стежила за кожним кроком свого чоловіка, намагалася задовольнити будь-яку забаганку. Вона була, як то кажуть, ідеальною господиною. Ніхто не зміг бы перевершити її щодо охайності. Якщо Гуалтеріо струшував навманиня свою цигарку, то попіл з неї неодмінно потрапляв у попільничку, яку спрітно підставляла рука Сильвії. Отже, попіл ніколи не падав на підлогу, і Гуалтеріо не було за що сваритися. Жодного разу він не поскаржився на невинесену сорочку чи на брак носовичка. Він писав з восьмої до дванадцяти ранку, з'їдав удома другий сніданок і, вишвивши каву, рушав продавати свою продукцію.

— Піду займатися проституцією, — казав він. Сильвії не подобалися такі вислови, і згодом він навчився зважувати свої слова, перестав називати того чи того видавця бовдуrom. Зрештою, це не було занадто складно для Уолтера Ріда, який за своїм фахом знов ціну словам і вмів продавати їх якнайдорожче. Та для Гуалтеріо, який зневажав свою роботу, це відавалося надмірно вимогою.

— До одруження ти більше стежив за своєю мовою, — докориля Сильвія.

Він погоджувався і обіцяв виправитися.

Додому Гуалтеріо повертається ввечері після блукань по редакціях, де зажив славні веселуна. Він відчиняв двері й надягав ролики. Роки подружнього життя подарували йому певний досвід ковзання на роликах по навощеній підлозі, і Гуалтеріо легко підкочувався до крісла, в якому Сильвія читала. Він

Педро Оргамбіде (нар. 1929 р.) — аргентинський прозаїк, драматург, літературний критик. Нині живе в Мексиці. Співробітник мексиканського журналу «Камбіо». Автор книжок «Сестри» (1959), «Спогади порядного чоловіка» (1964), «Голий степ» (1965), «Інквізитори» (1967). Перекладені оповідання взято із збірки «Історії з танго і коридами» (1978), відзначеної премією «Каса де лас Амерікас».

Pedro Orgambide, Historias con fangos y corridos. Habana, Casa de las Americas, 1970.

цілував дружину і, курячи цигарку, поглядаючи на картини, що прикрашали вітальню, чи дивлячись на ноги Сильвії, до якої він усе ще відчував нестримний потяг, переповідав їй якусь подію, пов'язану з його не надто поширеною професією. Часом вони раніше лягали до ліжка, іншим разом — ходили в кіно.

«Я тебе кохаю, я тебе кохаю». Гуалтеріо друкував ці три слова, заробляючи гроші, а Сильвія тим часом засмагала на терасі. Гуалтеріо вигадував драматичні ситуації, безмежно віддаляючи побачення своїх героїв, і пив каву, зварену Сильвією.

Він думав про наступне літо, про діті, які вони з Сильвією проведуть біля моря. І про того іншого. Бо той інший, безперечно, існував. Про це свідчив і неспокійний сон Сильвії, і її звичка обійтися подушкою. Ні, це зовсім не пусті вигадки. Він був переконаний, що той інший, з яким Сильвія зустрічається уві сні, тікаючи від його безнадійної і безсилої пильності, чатує десь тут, поблизу. Сильвія поверталася після сонячних ванн, приносячи запах кремів. Вона ставала під душ і, миючись, співала.

— Нічого смішнішого не чув у житті, — казали всі як один у редакції на його жарти. Підбадьорювані загальним реготом, він відпускав нові й нові дотепи, доки, втомившись від власного блазенства, йшов собі додому, відчуваючи на собі захоплені погляди і чуючи хор хвалебних голосів:

— Ну й штукар цей Гуалтеріо! Можливо, Гуалтеріо і справді був змалку веселуком. Родичі казали, що він душа будь-якої компанії. А можливо, він ходив на свята й срібні весілля, що відзначалися в його родині, виключно заради спортивного інтересу. Проте завжди тільки разом із Сильвією. На думку родичів, вони були ідеальною парою. Часом Гуалтеріо і сам так вважав, схильний пристати до загальній думки. Однак, коли Сильвія простягала йому сандвіч, щоб він відрівся від пітва і «фіглів-міглів з

НА ЗАКІНЧЕННЯ НОМЕРА

дівчатками», як вона казала, це викликало в нього нудоту і спазми шлунка. Жуючи хліб з шинкою або сиром, він відчував відразу і роздратування. До того ж Сильвія танцювала з кузенами, банковими службовцями і комісіонерами, які поважно вихилилися у такт мамби... Яка вона гарна-прагарна. Можливо, один із цих жевжиків-кузенів спав з нею... Танцю, мое серденько. Або один з них знайомих молодиків, які пlessкали Гуалтерю по спині й запитували: «Коли ви вже завітаєте до нас?» Гарна-гарнесенька... Авеж! Сидр, кістки в келихах, надкусені сандвічі, недоїдки на столі робили муки Гуалтерю нестерпними. Але тут поверталася Сильвія з розшашілим обличчям і, ехопивши Гуалтерю за руку, вела танцювати.

Та одного разу Гуалтерю таки пощастило викрити свою дружину. Це сталося після одного з таких свят. Тоді він уперше помітив, що Сильвія поховала всі фотокартки, зроблені під час їх-

нього весілля, а також і інші, де були зафіковані щасливі хвилини. Учного спільногого життя — відпустка біля моря та друга — в горах, біля Кордови, а ще фото, зняті в Парку розваг, коли вони та інше подружжя, «наші друзі», як казала Сильвія, каталися в картонному автомобілі. Всі ці фото, які вона тримала під склом на нічному столику, тепер зникли. Всі, крім одного: зробленого на сільській площі, коли вони були зовсім молоденькі і Гуалтерю ще писав вірш та робив інші дурниці!

І от, коли Сильвія і Гуалтерю лягли в ліжко, щоб віддатися любові, і Сильвія, як завжди, вимкнула світло, він усе зрозумів. Так, не лишалося й крихти сумніву: коли Сильвія віддавалася йому в темряві, то не він володів нею, а той клятій хлопчина з фото, той вісімнадцятирічний парубок, палкий і божевільний! Це був той химерний юнак, якого Гуалтерю, більше відомий як Уолтер Рід, автор фотороманів, вже й не пам'ятає.

ПАРАШУТИСТ

Людське честолюбство часом не знає меж. Честолюбство кравеця з нашого містечка виявлялося в його захопленні парашутами.

Щороку, під час підготовки національних свят, він звертався до муніципальної комісії, пропонуючи зробити показовий стрибок з парашутом. Його вислуховували з нудьгою чи смутком, напівлізливо і напівжалісно, як слухають дурників і божевільних. Кравець повертається додому з парашутом під пахвою чекати іншої нагоди. Так промінуло безліч двадцять п'ятіх травня і дев'ятіх липня¹, а кравець усе майстрував нові й нові, дедалі красиці парашути, які

складав у коморі ательє під доглядом воскового манекена.

Наш кравець був уже старий — маклюнки з моделями одягу на стінах його ательє давно пожовкли так само, як і фотокартки в альбомі зразків оксфордських брюк та старомодних капелюхів і ціпків. Та й містечко наше теж постаріло або, як казали комерсанти, осучаснилось: там, де струмувало колись маленьке джерельце нафти, тепер бив фонтан, на місці старого будинку з широкою галереєю під папоротниковим стріхом збудували сучасний універсальний магазин. Все навколо змінювалося, за винятком честолюбства кравця, який так само фанатично колекціонував свої парашути.

Врешті-решт, коли містечко готувалося відзначити своє сторіччя і кравець знову постав перед святковою комісією, чи то заради жарту, чи стомившись відмовляти, його прохання задовольнили. Молодий пілот з аероклубу погодився підняти кравця-парашутиста в небесну височину. Цілій тиждень місцеві хлопчики не давали кравецеві спокою: гасали під його вікнами і дражнили «астронавтом». Наш герой стійко зносив глузування, шиючи новий парашут.

І от настав день свята. Всі мешканці містечка від великого до малого зібралися на полі аероклубу. Вперше за багато років на кравця дивилися з повагою. До цього часу ми, і це зрозуміло, вважали, що кравець може бути лише кравцем і ніяк не парашутистом. Проте в ці дні ми наче показались від радощів. Так, немов до містечка прихважав цирк. Кравець (я хотів сказати, парашутист) заліз у літак. Аероплан легко відірвався від землі, пролетів над тоно-

¹ 25 травня 1810 р. спалахнуло антиспанське повстання в Буенос-Айресі; 9 липня 1816 р. Національний конгрес м. Тукумані проголосив незалежність Аргентини. 25 травня і 9 липня — аргентинські національні свята.

лями сусідніх ферм і набрав висоту. Він зробив над нами два-три кола, а потім піднявся до хмар, виблискуючи на сонці. Минули секунди, хвилини, і раптом, в одну мить, кравець перестав бути для нас кравцем і обернувся — так-так — на параптиста. Випавши з літака, він повільно і велично спускався на льотне поле. Помчали мотоцикли, автомобілі, двоколки, побігли юнаки, жінки, діти, я — всі ми поспішали привітати героя. Найзапальний ентузіаст підхопили його на руки. Це була щаслива мить, як, врешті, кожна мить слави.

Аж тут приземлився літак. Молодий шліфувальник пішов до нашого героя.

РЕМЕСЛО САМОТНОСТІ

Вам це, мабуть, теж відомо: бувають дні, коли дивно себе почуваєш. То був один із них. Пам'ятаю: я розглядав моріжок біля будинку, рідко порослий травою газон і невисокий пагорб, над яким вимальовувалися чіткі обриси великих вікон. Розпівдаючи тепер, я знову пірживаю все спочатку. Як пояснити мій стан? Не знаю, це дуже важко: я був там і водночас мене не було — на моєму місці був хтось інший. Я ні про що не думав, розслабившися після довгих годин напруження і праці. Ви, мій колего за ремеслом, повинні мене зрозуміти. Того дня я саме завершив роман і з наслодою відчував, що визволився з-під влади привідів, які переслідували мене протягом року. Раптом з мого будинку вийшла одна з моїх колишніх приятельок, архітектор за фахом. Вона запитала, чи подобається мені будинок, адже це вона спроектувала його для мене з дружиною. Будинок справді був шикарний, не знаю, навіщо я такий збудував. Можливо, тому, що отримав по-зину в банку, чи тому, що мої дружині подобаються розкішні будинки, а то просто з причини, що багато чого ми робимо в житті, не розуміючи нашо. Як я сказав, приятелька-архітектор запитала, чи подобається мені будинок, і я, не вагаючись, відповів ствердно. Колись я кохав цю жінку, однак тепер вона викликала у мене лише почуття неблагодійної приязні. Так, у цьому немає нічого дивного, я знаю. Але чекайте: найдивніше попереду. Вона повернулася до будинку, а я пішов до дороги. Не стану змальовувати пейзаж, адже ви мій колега за ремеслом, тож у цьому немає потреби. Просто уявіть собі асфальтову дорогу поміж зеленими пагорбами. Не знаю, скільки часу я простояв, дивлячись на дорогу. Цікаво те, що я хотів очікувати. Не знаю, що саме, але очікував. Аж раптом — шум мотоцикла. І я побачив її, побачив так ясно, як озе бачу вас: за два кроки від мене зупини-

— Нездара! — загорлав він. — Боягу! Мені довелося виштовхнути його з літака силоміці!

Ми всі мовчали, бо парашутист (я хотів сказати, кравець) був наш, громадянин нашого міста. Не зронивши ні слова, він затиснув парашут під пахвою і подався геть. При цьому махнув рукою, щоб його не проводжали.

Того вечора, коли на площі спалахнули фейєрверки, околицю міста освітила заграва. Коли ми туди прибігли, було вже пізно. Палали старі малионки з моделями одягу, восковий манекен і парашути, що пливали у вогненних хвилях, наче фантастичні білі квітки.

лася наречена моєї юності. Розумісте? Минуло п'ятнадцять років, відколи я П покинув, а вона не змінилась: те саме обличчя і так само, як п'ятнадцять років тому, вона плакала.

— Не плач, — промовив я. — Не варто.

— Так, не варто, — озвалася вона і ворухнулася, збираючись іхати далі. Відкинемо деталі, адже ви колега за ремеслом і зможете на свій смак домалювати картину. Я подумав: «Тепер усе остаточно скінчено». І несподівано відчув, що вона була моєю останньою можливістю, подарованою життю, яку я втратив назавжди. Ні ви, ні я ніколи не напишемо в романі слова «назавжди». Проте це була гола правда. Моя нареченіша сказала:

— Колись ми знову будемо щасливі, правда? Адже на кожного десь чекає щастя.

— Авжеж, — прошепотів я.

Вона завела свій мотоцикл і поїхала. Я стежив за нею, доки вона не зникла з очей. Тоді повернувся до будинку. Укріслася на терасі, навколо столиків сиділи інші жінки, мої колишні приятельки. «Твої екс-коханки», — як казала моя дружина. Я увійшов до будинку, відчуваючи себе стороннім. Моя дружина сиділа у кріслі, гортаючи журнал.

— Нам треба поговорити, — мовила вона.

Я втомувся і не мав бажання обговорювати те, що ми обов'язково називали нашим шлюбним крахом. Вона поклала журнал на коліна і байдули голосом, зблак-

лим за десять років подружнього життя, пробурмотіла:

— Ми мусимо розлучитись.

Зовні, за великим вікном здіймався зелений пагорб і було видно інших жінок, які робили свої заздалегідь обмірковані фантасмагоричні жести.

— Коли ти збиралася йти? — поцікалась дружина.

— Негайно, — проказав я.

— Тобі нема чого мені сказати?

— Чомусь нічого не спадає на думку.

Вона знову почала гортати журнал. Я вийшов. В одному з крісел сиділа моя давня знайома і читала книжку. Ця жінка нашого з вами ремесла: вона пише оповідання й таке інше. Усьому вона віддається з одинаковим запалом: писанню, читанню, коханню. Зрозуміло, мені не варто її вам змальовувати. Скільки таких, як вона, в нашему цеху! Я подікавився, чи не хоче вона піти зі мною. Вона нічого не відповіла, — читала собі далі книжку, наче їй не чула моїх слів. Тоді я наблизився до інших жінок і сказав:

— Мені треба, щоб хтось був зі мною.

Проте вони також нічого не відповіли. Не бажали чи просто не могли мене чути. Я вже зазначав: це був дивний день. Але найнесподіваніше сталося далі. За моєю спинною дуже виразно пролунав знайомий, але вже потойбічний голос. Він долинув наче здалеку, хоча звучав поруч.

— Не звертайте уваги, — почув я. — Не слухайте його!

Не знаю, як це пояснити: я боявся обернутися, бо здогадувався, хто був за моєю спинною. Там, біля дверей стояла моя маті. Віра у незвичайнє завжди нас надихає, та цього разу я бажав би помилитись. Нічого в житті нас насправді не може здивувати. Проте побачити свою матір (молодшою на двадцять років) виявилось надто великою несподіванкою.

— Не звертайте уваги! — вигукнула вона. — Він нікого не любить! Він закоханий тільки у себе!

А жінки знай собі балакали, далекі від усього. Я поплентався геть, не знаючи, що робити, куди йти. За інерцією, за звичкою підійшов до дороги. І раптом захлипав. У грудях забринілі дзвоники плачу. Це був не плач людини. а — як вам пояснити? — наче стогін пораненого звіра.

— Ні, ти не самотній, — раптом почув я.

Повільно звівши очі, я побачив дівчину, яка розчісувала свою біляву косу.

— Ти не самотній, — повторила вона. — Я прийшла, щоб бути з тобою.

Ми рушили дорогою.

— Хто ти? — запитав я.

— Хіба ти мене не пізнаєш? Адже я персонаж твого останнього роману.

Ви, мій колега за ремеслом, можете зрозуміти такі речі. Часом, вам це відомо, почуваєшся дуже дивно. В такі дні можна накласти на себе руки. В такі дні бачиш чудернацькі видіння. Проте ти не вмирасяш, пишеш. Таке вже наше ремесло.

З іспанської переклав
Олександр БУЦЕНКО

Заставки Олега Блащука